

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vystoupení člena ze spolku

Předmětem tohoto článku je právo člena na vystoupení ze spolku dle právní úpravy v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen občanský zákoník). Článek se zabývá zejména tím, zda je přípustné právo na vystoupení ze spolku omezit, zda je možné určit výpovědní lhůtu, jaké jsou náležitosti právního jednání vedoucího k vystoupení a zda se členovi při vystoupení vrací zaplacené členské příspěvky.

Právo na vystoupení ze spolku

Vystoupení člena ze spolku je jedním ze způsobů ukončení členství ve spolku, přičemž tento způsob nemůže být vyloučen stanovami spolku. Dle kogentního ustanovení § 215 odst. 1 občanského zákoníku totiž platí, že nikdo nesmí být nucen k účasti ve spolku a nikomu nesmí být bráněno vystoupit z něho. Právo člena vystoupit ze spolku je označováno jako tzv. „negativní složka svobody sdružování“.^[1] Vzhledem k tomu, že jde o jednu ze základních zásad spolkové činnosti, není ani možné vystoupení jakkoli ztěžovat. Není například přípustné spojovat s vystoupením povinnost zaplatit určitý poplatek či splnit jiné podmínky. Jsem toho názoru, že též nelze po členovi, který chce ze spolku vystoupit, požadovat před vystoupením uhrazení všech dluhů vůči spolku. Nežádá-li se o to, bude otázka existence dluhu člena vůči spolku sporná a k vyřešení této otázky bude nutné vyčkat na rozhodnutí příslušného orgánu. V případě soudů lze důvodně očekávat, že by vyřešení takové otázky mohlo trvat i několik let. Do té doby by tedy musel člen ve spolku setrvat proti své vůli, což nelze považovat za situaci, jež by byla v souladu se zásadou dobrovolnosti členství.

Pokud by spolek bránil svým členům ze spolku vystoupit, může to vést až ke zrušení tohoto spolku soudem. Dle § 268 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku platí, že: „Soud zruší spolek s likvidací na návrh osoby, která na tom má oprávněný zájem, nebo i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, brání členům ze spolku vystoupit.“ Řízení o zrušení tedy může být zahájeno na návrh oprávněné osoby nebo *ex officio*. Soud nicméně spolek zruší až v případě, že spolek nenapraví své pochybení ani přes předchozí upozornění ze strany soudu.

Pokud by stanovy spolku určovaly, že členové nejsou oprávněni ze spolku vystoupit nebo pokud by kladly na vystoupení nepřipustné nároky, byly by stanovy v této části nejspíše absolutně neplatné. O absolutní neplatnost by se jednalo pravděpodobně z toho důvodu, že takové právní jednání (respektive jeho část) by odporovalo zákonu a zároveň by i zjevně narušovalo veřejný pořádek (viz § 588 občanského zákoníku).^[2] Není dozajista v zájmu společnosti, aby byly osoby nuceny proti své vůli setrvat v organizacích, v nichž již nadále nechtějí působit.

Výpovědní lhůta

Zajímavou otázkou je, zda může spolek určit v případě vystoupení člena ze spolku přiměřenou výpovědní lhůtu. Podle JUDr. Milana Kindla, CSc. nelze právo člena vystoupit ze spolku omezit ani tak, že účast člena zanikne až uplynutím určité doby od prohlášení o vystoupení. Dle jeho mínění tedy nelze omezit právo člena ze spolku svobodně vystoupit ani důvody, ani určitou lhůtu.^[3] Pro podporu svého názoru uvádí rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1006/2002, které ale není dostupné ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Opačný názor zastává Mgr. Ing. Dušan Hrabánek ve své rigorózní práci „Členství ve spolku“, kde uvádí: „Bráněním ve vystoupení ze spolku podle autorova názoru není, pokud stanovy spojují zánik členství ve spolku s uplynutím přiměřené výpovědní lhůty. Hranice přiměřenosti je zřejmě individuální a závisí na typu spolku a rozsahu závazků člena s členstvím spojených; výpovědní lhůta by však neměla přesáhnout několik měsíců. Například švýcarské a nizozemské právo výpovědní lhůtu upravují...“^[4] Stejného názoru je i JUDr. Jana Bílková: „Není ovšem nepřijatelné, aby spolek ve stanovách upravil formu vystoupení (žádoucí je písemnost) a další záležitosti spojené s uplatněním tohoto postupu (výpovědní doba apod.), pokud tím není omezena vlastní možnost vystoupení.“^[5] Obdobně smýšlí i doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.: „Není vyloučeno, aby spolek nepřiznal vystoupení okamžité účinky, může proto stanovit určitou lhůtu, po jejímž uplynutí právní účinky vystoupení nastanou, pokud jeho povaha vyžaduje, aby se mohl změněm členské základny přizpůsobit.“^[6]

Osobně souhlasím s tím, že přiměřená výpovědní lhůta je možná a není v rozporu se zásadou dobrovolnosti členství. Výpovědní lhůta může mít své opodstatnění, a to zejména v těch případech, kdy člen musí před zánikem svého členství něco vykonat, např. předat agendu, zaučít svého nástupce či vrátit věci patřící spolku. Je zcela standardní, že členství v různých organizacích končí až uplynutím výpovědní lhůty (srov. např. dvouměsíční výpovědní lhůtu při odstoupení člena voleného orgánu v § 160 občanského zákoníku). Je tedy podle mého názoru legitimní, pokud spolek ve svých stanovách upraví přiměřenou výpovědní lhůtu. Tato lhůta samozřejmě nesmí být neodůvodněně dlouhá. V takovém případě by již o zásah do zásady dobrovolnosti členství šlo a stanovy by v té části upravující nepřiměřeně dlouhou výpovědní lhůtu byly absolutně neplatné. Kdy je výpovědní lhůta již příliš dlouhá, není možné obecně stanovit, nicméně se domnívám, že o nepřiměřeně dlouhou lhůtu by se jednalo například v případě, kdyby lhůta přesahovala dobu delší než 6 měsíců. Konkrétní posouzení přiměřenosti bude vždy záviset na typu spolku a rozsahu členských závazků.

Náležitosti vystoupení

K ukončení členství vystoupením dochází v důsledku jednostranného projevu vůle člena spolku, který si přeje své členství ve spolku ukončit. Vystoupení je tedy jednostranné právní jednání, které musí splňovat všechny předepsané náležitosti pro právní jednání, včetně určitosti, srozumitelnosti a vážnosti.^[7] Vystoupení je účinné od okamžiku, kdy spolku, resp. jeho příslušným orgánům, dojde.^[8] Občanský zákoník nestanoví, jakou formu musí vystoupení mít. Vystoupení tak může proběhnout jak písemně, tak i ústně. Dle převažujícího odborného názoru^[9] může být forma vystoupení upravena ve stanovách. I v tomto případě ale bude nutné posuzovat přiměřenost stanovené formy. Například možnost vystoupit jedině pomocí písemného prohlášení sepsaného vlastní krví za úplňku před třemi svědky by již bylo možné považovat za nepřijatelné omezení svobody sdružování členů spolku, stejně tak např. požadavek na formu notářského zápisu.

Vystoupení a členské příspěvky

V případě vystoupení člena ze spolku se mu nevrací zaplacené členské příspěvky. Dle mého názoru má ale člen právo na vrácení zálohy na členské příspěvky a též právo na vrácení svého majetku,

který propůjčil spolku pro jeho činnost.[10] Názor ohledně práva na vrácení záloh na členské příspěvky opírám o rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 1848/2007, kde soud dospěl k závěru, že členovi vznikla škoda ve výši zaplacených záloh na členské příspěvky v okamžiku, kdy zaniklo jeho členství a spolek mu zaplacené zálohy odmítl vrátit z důvodu nedostatku finančních prostředků. Z tohoto rozsudku dle mého názoru vyplývá, že spolek měl povinnost zálohy vrátit. Musím nicméně upozornit, že JUDr. Milan Kindl, CSc. na základě stejného rozsudku dospěl k zcela opačnému závěru.[11]

Závěr

Lze shrnout, že právo na vystoupení ze spolku patří mezi základní členská práva. Z toho důvodu nelze právo na vystoupení omezit, s výjimkou přiměřené výpovědní lhůty. Vystoupení je jednostranné právní jednání, které musí být určité, srozumitelné a vážné. Vystoupení musí být spolku doručeno, jinak nebude mít právní účinky. Stanovy mohou upravit formu vystoupení, zvolená forma však nesmí nepřiměřeným způsobem limitovat právo člena na vystoupení. Člen nemá při vystoupení ze spolku právo na vrácení zaplacených členských příspěvků, může ale požadovat vrácení uhrazené zálohy na členské příspěvky.

Mgr. Pavel Hanžl,
advokát

[TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sokolovská 68/105,
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 226 251 057

e-mail: office@taubellegal.com

[1] Viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/06 ze dne 14. 10. 2008.

[2] KINDL, Milan, ERTL, Zdeněk, FORMANOVÁ, Nikola, KINDL, Tomáš, ŠÍMA, Alexander. Úskalí spolkového práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN: 978-80-7380-642-2. s. 227., stejně tak i LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-529-9. s. 1163.

[3] KINDL, Milan. s. 228. *op. cit.*

[4] HRABÁNEK, Dušan. *Členství ve spolku*. Brno, 2016. Rigorózní práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. K dispozici >>> [zde](#), s. 92.

[5] LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

[6] RONOVSÁ, Kateřina. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014. ISBN: 978-80-7502-020-8. s. 119.

[7] LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

[8] Viz § 570 občanského zákoníku.

[9] Viz KINDL, Milan. s. 231. *op. cit.*, LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.* nebo PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník, komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN: 978-80-7400-653-1. s. 302.

[10] LAVICKÝ, Petr a kol. s. 1163. *op. cit.*

[11] KINDL, Milan. s. 231. *op. cit.*

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)